

Vrienden van het
Koninklijk Nederlands
Instituut te Rome

Nieuwsbrief | Oktober 2012

Nieuws

NIEUWS VAN HET BESTUUR

Als Vriendenclub houden we de herinnering aan Rome levendig. We delen graag onze ervaringen en herinneringen met de vele soorten KNIR-gangers, van kort- of lang geleden, historicus, archeoloog, kunsthistoricus, jurist of misschien nog iets anders van professie. Het bestuur heeft het afgelopen jaar hard gewerkt om deze ontmoetingen en de wijze van informeren flink te vernieuwen.

Nieuwsbrief

Om te beginnen ligt voor u de Nieuwsbrief 'nuova veste'. Het nieuwe uiterlijk heeft u bij de vorige Nieuwsbrief al kunnen bewonderen, nu is ook de inhoud vernieuwd. Voortaan zult u in het voorjaar en najaar deze dikkere Nieuwsbrief ontvangen met Vriendennieuwtjes en Romeinse belevenissen en wetenswaardigheden. Daarmee bent u als Vriend van het KNIR weer helemaal bij.

Vriendendag in het voorjaar

Ook de Vriendendag zal een metamorfose ondergaan. Het tijdstip verschuift naar het voorjaar. Komend jaar zal deze plaats vinden op zaterdag 13 april. Alle details over de locatie en het programma leest u in de volgende Nieuwsbrief, maar we kunnen al verklappen dat de plaats van bijeenkomst Utrecht zal zijn. Op de Vriendendag willen wij vooral, heet van de naald, met u delen wat studenten en onderzoekers op het KNIR zoal bestuderen.

Tentoonstelling in het najaar

Het gebruikelijke bezoek aan een tentoonstelling verdwijnt van het programma van de Vriendendag en wordt een aparte, tweede activiteit. In de herfst zal het bestuur voor u telkens een tentoonstelling selecteren die door de leden onder deskundige leiding kan worden bezocht. Op 23 november gebeurt dat voor het eerst met als bestemming de Rafaëltentoonstelling in het Teylers Museum Haarlem - de details staan elders in deze Nieuwsbrief. Uiteraard hopen wij dat u zich in groten getale aanmeldt.

Amore Romae

Helaas zien wij ons genoodzaakt met de publicatie van *Amore Romae* te stoppen. De druk- en verzendkosten soupeerden een dusdanig groot deel van de donaties op dat voortzetting onverantwoord is. Hierbij willen we natuurlijk de onvermoeibare redacteur, ons bestuurslid Sjef Kemper, heel hartelijk danken voor zijn grote inzet. Omdat wij het belangrijk vinden dat bursalen op laagdrempelige wijze verslag kunnen

Stichting Vrienden van het Koninklijk Nederlands Instituut te Rome

Secretaris: J.J.Touber | Ruyschstraat 339 | 1091 MR Amsterdam | T: 06-46086776 | E: jetze.touber@phil.uu.nl
Penningmeester: D.J.Waarsenburg | Jekerstraat 45 | 3521 EC Utrecht | T: 06-52653472 | E: penningmeester.vrienden.KNIR@gmail.com
Postbanknr. 1587683 IBAN: NL18INGB0001587683 BIC: INGBNL2A t.n.v. St. Vrienden van het Nederlands Instituut te Rome

Vrienden van het
Koninklijk Nederlands
Instituut te Rome

Nieuws

doen van hun onderzoek, zijn wij momenteel in bespreking met het KNIR over een online-periodiek als onderdeel van de KNIR-website. In het voorjaarsnummer zullen wij u hierover en detail informeren.

Van Woudenberg Dissertatie Prijs

De laatste wijziging betreft het Hugenholtz Stipendium. Dit wordt beëindigd, omdat het in de praktijk moeilijk bleek kandidaten te vinden die aan het gestelde profiel voldeden. In plaats daarvan stelt het bestuur van de Vrienden KNIR de Van Woudenberg Dissertatie Prijs in. Deze bijzondere prijs, die tweejaarlijks wordt uitgekeerd, is mogelijk gemaakt door de vertaalster Gerda van Woudenberg, die de Vrienden in 1995 een royaal legaat naliet. De prijs is bedoeld voor een uitzonderlijke of opmerkelijke dissertatie op het gebied van Italiëstudies in brede zin (archeologie, klassieken, kunstgeschiedenis, geschiedenis, taal, literatuur, cultuur, antropologie, sociologie, economie, internationaal recht). De winnende dissertatie dient mede door het KNIR mogelijk te zijn gemaakt en moet uitdrukkelijk bijdragen aan de profilering van het KNIR. Aan deze tweejaarlijkse prijs is een geldbedrag van € 2.500 verbonden, en een vliegticket naar Rome. De uitreiking vindt plaats op het KNIR en gaat gepaard met een lezing van de laureaat; eventueel met een symposium.

Ik hoop van harte dat deze 'nieuwe jas' u als dierbare Vriend van het KNIR zal bevallen!!

Catrien Santing

NIEUWE BESTUURSLEDEN

Joyce Richaers-Landheer Ik ben sinds juli 2012 lid van het bestuur. Samen met Christiaan de Regt organiseer ik in het najaar een bezoek aan een tentoonstelling en de Vriendendag in het voorjaar. Ik ben 13 jaar werkzaam geweest als docent klassieke talen in het voortgezet onderwijs en heb een aantal malen 'de Romereis' voor de vijfde klas georganiseerd en begeleid. In februari 2012 mocht ik mee met een Romereis voor docenten (een nascholing die georganiseerd werd door de RUG en het KNIR).

Christiaan de Regt Al tijdens mijn studie Klassieke Talen in Leiden heb ik met het Nederlands Instituut te Rome aan de Via Omero kennis gemaakt. Tijdens een van de studiereizen bijvoorbeeld naar Umbrië en Etrurië deden wij het instituut aan voor een conferentie. Door de boeiende colleges van Paul Meyboom en Eric Moormann ben ik mij daarna erg gaan interesseren voor de Romeinse plafond- en wandschilderkunst. In het heilig jaar 2000 heb ik dan ook drie maanden aan het instituut verbleven om voor mijn scriptie onderzoek te doen in twee ondergrondse zalen van de Domus Aurea van Nero. Mijn scriptie was na die maanden nog lang niet af, dus ik had in de jaren daarna nog vaak een 'geldig excuus' om terug te komen. Soms zelfs als oppasser en tuinman in de zomermaanden. Het was altijd een groot genoegen en een plezierig weerzien!

Vrienden van het
Koninklijk Nederlands
Instituut te Rome

Nieuws

Tymon de Haas Als nieuw bestuurslid stel ik me graag voor aan u. Ik ben opgeleid als Klassiek en Mediterraan Archeoloog, gespecialiseerd in de archeologie van Romeins midden-Italië. Eind 2011 ben ik gepromoveerd aan de Rijksuniversiteit Groningen op een onderzoek naar de veranderingen in de plattelandsbewoning die optraden onder invloed van de Romeinse kolonisatie in de Pontijnse kustvlakte ten zuiden van Rome. Momenteel ben ik als post-doc betrokken bij een project dat de economische ontwikkeling van deze regio nader onderzoekt.

Net als vele anderen heb ik diverse malen het genoeg gehad op het KNIR te verblijven voor studie en congresbezoek, en ik weet uit eigen ervaring wat een stimulerende en inspirerende plek het KNIR is voor studenten en onderzoekers. Als nieuw bestuurslid van de Stichting Vrienden van het KNIR draag ik dan ook graag mijn steentje bij aan dit prachtige instituut!

OPROEP VAN DE LEDENSECRETARIS

Het bestuur heeft dit jaar de functie van ledensecretaris ingesteld om het bestand van Vrienden te gaan beheren. Dat wordt mijn taak. Bezoekers en bursalen van het KNIR zullen, direct na hun verblijf, actief worden benaderd met een uitnodiging om Vriend te worden. Verder is het natuurlijk van belang dat het groeiende bestand van Vrienden up-to-date blijft. Het gaat dan uiteraard om de actualiteit van adressen, maar ook om titelatuur, en speciaal e-mail adressen. Van heel veel Vrienden hebben wij op dit moment geen mailadres in het bestand. Als het bestand vollediger is, kunnen wij u tussen twee Nieuwsbrieven door bijvoorbeeld herinneren aan een aanstaande activiteit.

Hierbij dus mijn eerste oproep aan de Vrienden: als u vermoedt dat u met verouderde of onvolledige gegevens in ons bestand staat, stuurt u mij – al is het maar voor de zekerheid – een email met de juiste gegevens. Daarmee ontvangen wij meteen uw mailadres voor opname in ons bestand. Als u wel per mail uw gegevens wilt updaten, maar niet met mailadres in het bestand wilt worden opgenomen, kan dat uiteraard ook; dan geeft u dat gewoon even aan.

Tymon de Haas (t.c.a.de.haas@rug.nl)

BERICHT VAN DE PENNINGMEESTER

Indien u op de adressticker van uw Nieuwsbrief een rode stip aantreft, betekent dit dat wij voor 2012 nog geen bijdrage van u hebben ontvangen. De minimum contributie bedraagt € 25,- voor 'single' leden, voor echtparen of samenwonenden € 30,- gezamenlijk.

Voor 2013 blijft de minimum contributie voor 'single' leden onveranderd, voor paren wordt het € 35,- gezamenlijk. Nieuw is een speciaal tarief voor studenten ad € 17,50. Extra donaties zijn uiteraard zeer welkom!

Demetrius Waarsenburg

Vrienden van het
Koninklijk Nederlands
Instituut te Rome

Nieuws

NIEUWS VAN HET KNIR

Gert-Jan Burgers nieuwe directeur

Op 1 augustus 2012 is Gert-Jan Burgers, voorheen staflid Oudheid, aangetreden als directeur van het KNIR. Hij is tevens hoofd van de sectie Erfgoedstudies van het Instituut. Vanwege zijn aantreden werd er op het KNIR op vrijdag 12 oktober jl. de conferentie georganiseerd: *Challenging Eternity, Archeologia classica en società moderna*. Op de borrel na afloop is er door Christiaan de Regt namens de Vrienden als cadeau een mooie doos Spaanse wijn aangeboden. Hij heeft onze felicitaties overgebracht en daarbij de wens uitgesproken dat wij hopen op een goede en vruchtbare samenwerking.

Jeremia Pelgrom nieuw staflid Oudheid

Jeremia Pelgrom (geboren in 1975 te Maastricht) is sinds 1 september 2012 Hoofd Oudheid aan het Koninklijk Nederlands Instituut te Rome. Hij is gedetacheerd vanuit de Faculteit der Letteren van de Universiteit Groningen, waar hij is aangesteld als universitair docent Mediterrane Archeologie. Daarvoor was hij docent Klassieke Archeologie aan de Radboud Universiteit Nijmegen en docent Mediterrane Archeologie aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Jeremia studeerde Mediterrane Archeologie en Oudheidkunde aan de Vrije Universiteit van Amsterdam en promoveerde aan de Faculteit Geesteswetenschappen van de Universiteit Leiden op een proefschrift met de titel 'Colonial Landscapes. Demography, Settlement Organization and Impact of Colonies founded by Rome (4th-2nd centuries BC)'. In het proefschrift wordt een nieuwe visie op de ruimtelijke en geopolitieke organisatie van Romeinse koloniale territoria gepresenteerd en wordt het traditionele beeld dat koloniale territoria strak geordende en egalitaire landschappen waren, die sterk verschillenden van de inheemse gebieden, ter discussie gesteld. Jeremia Pelgrom is redactielid van het tijdschrift *Archaeological Dialogues* en is als co-organisator betrokken bij diverse onderzoeksprojecten, waaronder het Sacred Landscape Project, Carta del Rischio Archeologico nell'area del Cratere: Rotello e Larino en het Mapping the Via Appia Project. Voor informatie zie www.knir.it/jeremia-pelgrom.

The Making of the Humanities III

Van 1 tot en met 3 november vindt aan het KNIR een grote internationale conferentie plaats: *The Making of the Humanities III*. De eerste en tweede editie van dit congres vonden in 2008 en 2010 plaats in Amsterdam en waren gewijd aan de voorlopers van de geesteswetenschappen in respectievelijk de Renaissance en de Verlichting. Tijdens deze derde editie zal het ontstaan van de moderne geesteswetenschappen sinds 1850 centraal staan: van filosofie tot letterkunde, van kunstgeschiedenis tot taalwetenschap. Doel van de reeks conferenties is de historische ont-

Rome,
1-3 November 2012

The Making of the Humanities III
THIRD INTERNATIONAL CONFERENCE ON THE HISTORY OF THE HUMANITIES

KEYNOTES:
Lorraine Daston
History of Science for the History of Science
John Joseph
Classical
Gianni Macchi
Orality, Literacy, Epigraphy in Italy
John Pickstone
History of the Human Sciences
Jo Tollebeek
History of Science
and 50 other presentations on the
comparative history of the modern Humanities.

Royal Netherlands Institute in Rome,
Via Salaria 101-12, Rome
INFO: www.knir.it/makingofthehumanities

Organized by:

Vrienden van het
Koninklijk Nederlands
Instituut te Rome

Nieuws

wikkeling van de humaniora in een breed, vergelijkend perspectief te bestuderen, een aanpak waarin de geschiedenis van 'alfa'-vakken tot nu toe achterloopt bij die van 'beta' en 'gamma'. Sprekers zijn onder meer Lorraine Daston (Max Planck Institute for the History of Science), John Joseph (University of Edinburgh), Glenn Most (Scuola Normale Superiore di Pisa) en Jo Tollebeek (KU Leuven). Het KNIR organiseert deze conferentie in samenwerking met het interuniversitaire Huizinga Instituut voor Cultuurgeschiedenis en het Institute for Logic, Language and Computation (Universiteit van Amsterdam).

Masterclass 'Rome and Renaissance Philosophy'

Van 4 tot en met 11 november biedt het KNIR de internationale masterclass 'Rome and Renaissance Philosophy' aan. Onder leiding van Lodi Nauta (Rijksuniversiteit Groningen) en Arthur Weststein (KNIR) nemen master-studenten en promovendi aspecten van de filosofie in Rome onder de loep, ruwweg van Lorenzo Valla (1407-1457), de vermetele ontmaskeraar van de

pauselijke aanspraken op een territoriale staat, tot Giordano Bruno (1548-1600), de dominicaan die zijn vooruitstrevende natuurfilosofische en metafysische standpunten moest bekopen met de brandstapel. Thema's die tijdens de masterclass aan de orde komen zijn: 'Herontdekking van de klassieken: Petrarca en zijn erfgenamen'; 'Rhetorica, tekstkritiek, en humanistische opvattingen van taal'; 'Transformatie van het Romeinse keizerrijk in politieke theorie'; 'Neo-platonisme, esthetica, en kunst van de Renaissance' en 'De impact van Rome op het Noordelijke humanisme'.

Johannes Vermeer in Rome

Van 27 september 2012 tot 20 januari 2013 is er in de Scuderie del Quirinale een grote tentoonstelling gewijd aan het werk van Johannes Vermeer en de Gouden Eeuw van de Nederlandse kunst. Naast beroemde meesterwerken van Vermeer, zoals 'De kleine straat', zijn ook werken te zien van Carel Fabritius, Vermeers meester die omkwam in de kruitexplosie van 1654 die een groot deel van de stad Delft verwoestte, van Pieter de Hooch, en van Emmanuel de Witte. Daarnaast worden uit alle delen van de wereld werken bij elkaar gebracht van o.a. Gerard ter Borch, Gerrit Dou, Nicolaes Maes, Gabriël Metsu, Frans van Mieris, Jacob Ochtervelt, en Jan Steen.

Het KNIR heeft samen met de Scuderie del Quirinale het culturele programma georganiseerd rondom deze tentoonstelling. Naast een lezing op het KNIR door de curator Arthur K. Wheelock, heeft het KNIR ook deelgenomen aan een serie van 5 lezingen in de Sala Cinema van het Palazzo delle Esposizioni. De laatste lezing in deze serie

Vrienden van het
Koninklijk Nederlands
Instituut te Rome

Nieuwsbrief | Oktober 2012

Nieuws

zal worden gehouden op 14 november. Spreker is KNIR fellow Thijs Weststeijn en zijn lezing is getiteld 'Scienza e Arte nell'epoca di Vermeer'. Voor meer informatie zie www.knir.it.

NAJAARSTENTOONSTELLING

Bezoek aan de tentoonstelling 'Rafaël' in Teylers Museum

Op vrijdag 23 november organiseert het bestuur van de stichting Vrienden van het KNIR een bezoek aan de tentoonstelling Rafaël in Teylers Museum.

De tentoonstelling over Rafaël (1483-1520) in Teylers Museum is de eerste op Nederlands grondgebied. Meer dan 90 tekeningen van de meester en zijn school zijn ruim 3 maanden in Haarlem te zien. Vanwege de kwetsbaarheid worden de tekeningen zelden tentoongesteld. Spectaculair is de aanwezigheid van 2 schilderijen uit de Uffizi in Florence en de Gemäldegalerie in Berlijn. Zij laten zien waar Rafaëls tekeningen toe leidden. Nooit eerder zijn schilderijen van Rafaël in Nederland tentoongesteld. Samen geven de kunstwerken een prachtig overzicht van zijn glansrijke carrière.

Voor de tentoonstelling is uitvoerig onderzoek verricht. Uitkomst daarvan is dat Teylers Museum niet negen maar twaalf tekeningen van Rafaël blijkt te bezitten; drie tekeningen bleken ten onrechte aan zijn leerlingen toegeschreven.

Een unieke kans om veel moois te zien en we zijn buitengewoon verheugd dat David Rijser (in 2006 gepromoveerd op een studie over kunst en literatuur in de Renaissance, *Raphael's Poetics*) zich bereid heeft verklaard een inleiding over leven en werk van Rafaël te geven.

Het programma van de vrijdagmiddag ziet er als volgt uit:

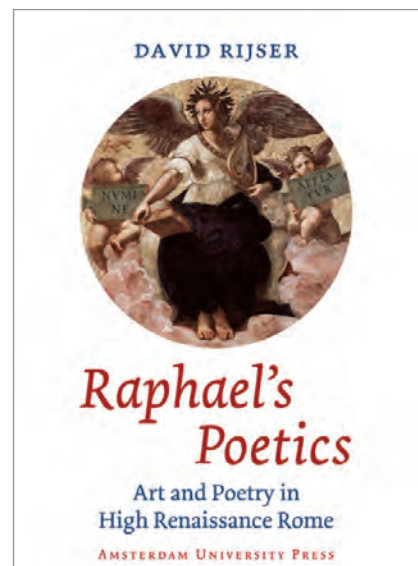
14.00 uur: lezing David Rijser
15.00 uur: bezoek tentoonstelling
17.00 uur: borrel

De lezing en de borrel worden u door het bestuur aangeboden. Het kaartje voor de tentoonstelling Rafaël is op eigen kosten.

Belangstellenden kunnen zich per e-mail opgeven bij Joyce Richaers-Landheer (joyce@landheer.nl).

Meer informatie over de tentoonstelling kunt u vinden op de site van Teylers Museum (<http://www.teylersmuseum.eu>).

Joyce Richaers-Landheer

Vrienden van het
Koninklijk Nederlands
Instituut te Rome

Nieuws

COLUMN

MIJN LEVEN IN ROME ...

door *Jeremia Pelgrom*

Molise Nog geen week nadat ik met mijn gezin in Rome ben aangekomen, reis ik alweer af naar de ruige Apennijnse berggebieden van de regio Molise voor archeologisch veldwerkonderzoek. Als ik na twee uur rijden de afslag naar Venafrò neem en de voetheuvels van de Apennijnen voor mij zie opdoemen, word ik opnieuw getroffen door de schoonheid van dit landschap. Wat is het toch dat mij zo raakt? Terwijl ik mijn lyrische gevoelens probeer te duiden, dwalen mijn gedachten af naar de beschrijvingen die meer beroemde reizigers van dit gebied hebben gemaakt. Ik denk aan Carlo Levi's klassieker *Cristo si è fermato a Eboli* (Torino, 1945), de gebundelde reisverhalen van Francesco Jovine, *Viaggio in Molise* (Campobasso, 1967) en de fotoreportage die Frank Monaco maakte in de jaren 50 (*Obiettivo sull'anima*; Milano, 2002). Het beeld dat ze schetsen is dat van een achtergebleven, maar pure rurale samenleving waar de tijd geen vat op heeft. Een oerplaats die buiten de moderne wereld staat, maar waar een sterk verlangen naar bestaat. Ik realiseer me dat mijn beleving van dit landschap heel vergelijkbaar is. Maar ik besef tegelijkertijd ook dat dit romantische sentiment iets clichématigs heeft, iets neerbuigends bijna. Het is het belevingsbeeld van de metropoliër, de culturele intellectueel die even tot rust komt in deze onveranderlijke wereld, die alleen hij op waarde weet te schatten. Vreemd eigenlijk, dat ik de beleving deel van de elitaire, stadse intellectueel, terwijl ik me diep van binnen meer identificeer met de schaapsherders die ik met hun kuddes voorbij zie trekken. Terug in Rome houdt het me nog steeds bezig. Ik probeer op internet te zoeken naar andere belevingen van de Molise en vind op youtube de rapvideo ODIO LA MIA CITY, van Mr James. Deze local rapt over zijn leven in de provinciehoofdstad Campobasso. De video schets een heel stedelijk beeld: gangsters, drugs en leegstaande gebouwen. Het gaat over corruptie, maar ook over de provinciale mentaliteit, het net- niet karakter van de stad. Het bucolische landschap van de nostalgische reiziger speelt hier geen enkele rol. Mr James identificeert zich met urbane, Amerikaanse cultuur. Dit is ook Molise. Even denk ik erover na. Ik ben zelf ook opgegroeid in een provincie stad en ik zou me toch een beetje in Mr James moeten kunnen verplaatsen. Maar na een paar tellen denken over de Molise zie ik toch vooral weer de prachtige vergezichten voor me, de half verlaten bergdorpjes die ik achter me gelaten heb. Even later wandel ik met vrouw en kinderen door de villa Borghese, langs il Giardino del Lago met de tempel van Aesculapius. Hier in het centrum van Rome, is Arcadië ineens weer heel dichtbij. ■

